

LOVÁSZY
LÁSZLÓ

ENSZ-SZAKÉRTŐ,
FOGLALKOZTATÁSPOLITIKAI
KUTATÓ, ÓRAADÓ EGYETEMI
OKTATÓ

*Nem lehet olyan könnyedén
átképezni a tömegeket,
mint a XX. században.*

Hol (nem) lesznek tömegesen új munkahelyek?

Igen elterjedt az a nézet, hogy a jövőben a munkahelyek tömkelege a digitális világban jön létre. Ez igaz ugyan, ám az Oxfordi Egyetem idei elemzése és az amerikai kormány foglalkoztatási statisztikái valami mást is mutatnak. Egyelőre inkább azt lehet megállapítani, hogy mely területen vehető biztosra a munkahelyek megszűnése és átalakulása a jelenlegi fejlődés és dinamika alapján. Eközben nem látni, hogy milyen, még egyáltalán nem létező munkakörök jelennek meg. Harminc éve még senki nem tudta, hogy mi fán terem a rendszergazda meg az informatikus, ma már az Egyesült Államokban 4 millióan dolgoznak ilyen jellegű munkakörben. Tíz éve meg azt sem tudta senki, hogy mi az a felhőszolgáltatás, amely már pont a vállalati és kormányzati rendszergazdák felét fogja negatívan érinteni – és a sort lehetne folytatni.

De nézzük, hogy mi zajlott le az amerikai munkaerőpiacon az elmúlt évtizedben (egész pontosan 2002–12 között)! Talán nem meglepő, hogy a sajtóban és a könyvkiadásban 700 ezerről 400 ezerre csökkent a dolgozók száma. Hasonló trend látszik a telekommunikációs szektorban is: 1,2 millióról 800 ezerre esett vissza a munkavállalói létszám. A call centerek is gyökeres átalakuláson mentek keresztül, az okos szoftvereknek köszönhetően immáron 60-80 százalékos a megtakarítás. A logisztikai szektor rengeteg embernek adott munkát – eddig. Jelenleg közel 800 ezer főt foglalkoztatnak, ám az Amazon újabb fejlesztéseinek köszönhetően munkába állított 30 ezer Kiva robot termelékenységére 85 százalékkal magasabb, mint az embereké. Az Associated Press (AP) hírügynökség Automated Insights és Aria nevű szoftverekkel dolgozik, ez már határozott lépés az újságírói munka részleges kiváltására, már ami a tudósításokat és a sportvonalakat illeti.

Kérdés, hogy a már meglévő, aktív munkaerő mekkora hányada ment át az informatikai szektorba. Nos, ez az arány 2000 és 2010 között az Egyesült Államokban mindössze 0,5 százalék volt. (Azaz nem lehet olyan könnyedén átképezni a tömegeket, mint ahogy korábban az agrárszektorból az iparba történő átlépéskor történt a XX. században.) Az ame-

rikai munkaügyi minisztérium szerint ugyan 18 százalékos növekedés várható az új állások tekintetében ezen a területen 2022-ig, azonban ez még mindig csak 3 százaléka lesz a teljes munkaerőpiacnak a tengerentúlon. Adódik a kérdés, hogy mennyi ember munkálkodik majd például a robotok fejlesztésén. Az Egyesült Államokban 2012-ben hozzávetőlegesen 150 ezer fejlesztő dolgozott a robotika terén, de csak további 35 ezerre lesz szükség 2022-ig.

Az 1983–2014-es statisztikák azt mutatják, hogy az amerikai munkaerőpiac dinamikáját tekintve az automatizáció terjedése miatt elsősorban a közepes képzettséget igénylő (rutin-kognitív és -manuális) munkakörök betöltői kerülnek komoly veszélybe. (Elemzések szerint lényegében ők adják Donald Trump elnökjelölt-aspiráns „dühös” támogatóit.) Ennek ellenére még így is arányaiban egyre kevesebb új, magasabb és alacsonyabb munkakörben dolgozó emberre lesz szükség, hiszen az ő munkájuk is mindinkább kiváltható a folyamatosan okosodó és önfejlesztő szoftverekkel.

Érdeemes további aspektusokra is felhívni a figyelmet, hiszen két, egymással ellentétes irányú folyamat is felfedezhető, már ami a globális trendeket illeti. Az egyik az, hogy az ENSZ adatai alapján a következő 10-15 évben a Föld lakossága további egymilliárd fővel nő, és a munka nélkül lévő (így mobilabb) 25 év alatti fiatalok száma bőven meghaladja a 75 milliót, még nagyobb nyomást kifejtve a nemzetközi migrációra. Ezzel párhuzamosan 100 milliónál is több alacsonyan képzett ember lesz munka nélkül, ideértve 30-40 milliót a fejlett gazdaságokban csak 2020-ig.

A bevándorlást nem támogató, de csökkenő népességű ázsiai országoknak köszönhetően a robotika világpiaca 2025-re pedig megnégyszereződik, meghaladva az évi 60 milliárd dolláros volument. Összehasonlításképpen: ez többszöröse a NASA mostani költségvetésének. Másképpen megközelítve: 2020-ban annyit költ az emberiség csak a mezőgazdasági robotokra, mint az amerikai űrkutatási hivatal idei büdzséje. Mindez pedig nemcsak a gazdaságot, de a népesedéspolitikát, az oktatást és a migrációt is befolyásolja. ●